

यमुनामाइ गाउँपालिका
अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचय-पत्र वितरण कार्यविधि, २०७६

नेपाल सरकार

यमुनामाइ गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय

सरुञ्जठा, छैतहट

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचय-पत्र वितरण कार्यविधि, २०७६

प्रस्तावना:

नेपालको संविधान, अअपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐन, २०७४ तथा संयुक्त राष्ट्र संघले पारित गरी नेपाल सरकारले हस्ताक्षर समेत गरिसकेको अअपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि महासन्ध - Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) को उद्देश्य, मर्म र भावना बमोजिम अअपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचय-पत्र वितरण कार्यविधि बनाई बाञ्छनिय भएकोले, अअपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐन, २०७४ को दफा ६१ दिएको अधिकार प्रयोग गरेर यमुनामाइ गाँउपलिकाले देहायको कार्यविधि जारी गरेको छ।

पररच्छेद १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधि को नाम "अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचय-पत्र वितरण कार्यविधि, २०७५" रहेको छ।
- (२) यो कार्यविधि तुरन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. पररभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधि मा:

- (क) "ऐन" भन्नाले अअपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐन, २०७४ (पहिला संशोधन २०७५ समेत) सम्झनु पर्दछ।
- (ख) "विनियम" भन्नाले अअपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐन २०७४ अनुसार बने विनियम सम्झनु पर्दछ।
- (ग) "स्थानीय तह" भन्नाले यमुनामाइ गाउपालिका सम्झनु पर्दछ।
- (घ) "वडा कार्यालय" भन्नाले स्थानीय तहको वडा कार्यालय सम्झनु पर्दछ।
- (ङ) "समनवय समिति" भन्नाले अअपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐन, २०७४ (पहिलो संशोधन २०७५) को दफा ४२ बमोजिमको स्थानीय समनवय समिति सम्झनुपर्दछ।

पररच्छेद-२

उद्देश्य, मापदण्ड

३. उद्देश्य: यस कार्यविधि को उद्देश्य देहाय बमोजिम रहेकाछन्:

- (क) विवभन्न प्रकारका अपाङ्गता भएका नेपाली नागरिकको पहिचान गरी उनीहरुलाई सेवा सुविधामा पहुँच स्थापना गर्न, त्यस्ता सेवा सुविधाहरुको विभिन्न योजना बनाएर स्थानीय तह देखि नै विभिन्न प्रकृ तिका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको बर्गीकरण गरी राख्न सहज तुल्याईने

(ख) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐन र अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी अन्तराष्ट्रिय अन्तराष्ट्रियमहासन्धि २००६ (CRPD) मा नेपाल सरकारले जनाएको प्रवृत्तबद्धता बमोजिम अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई प्राथमिकताको आधारमा सेवा सुविधा उपलब्ध गराउन सहज बनाईने ।

(ग) अपाङ्गताको प्रकृति, बर्गीकरण र अवस्थाका आधारमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिले पाईने सेवा, सुविधा र अवसरको प्राथमिकीकरण गर्न सहयोग गर्ने ।

४. परिचय-पत्र वितरणका मापदण्ड देहाय बमोजिम रहेकाछन्:

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐनको अनुसूचीमा प्रकृतिका आधारमा अपाङ्गतालाई १० (दश) प्रकारमा बर्गीकरण गरिएको छ । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐनको अनुसूची लाई लिखित गम्भीर्यता आधारमा गरिएको अपाङ्गताको बर्गीकरण गरी देहायका चार समूहका परिचय-पत्र वितरण गरिनेछ:

(क) पूर्ण अशक्त अपाङ्गता:

तल लिखित अवस्थाका व्यक्तिहरूलाई 'क' बर्गको परिचय पत्र उपब्ध गराइनेछ जुन रातो रंगको पृष्ठभूमिमा जारी गरिनेछ।

१. व्यक्तिको शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय प्रणालीहरूमा भएको क्षति र यसले व्यापक कार्यगत विचनको अवस्था असाध्य गम्भीर भई अरुको सहयोग लिएर पनि दैनिक जीवन सम्पादन गर्न असाध्यै कठिन हुने व्यक्ति,
२. सामान्त्या भन्दा सामान्य दैनिक क्रियाकलापहरू पनि स्यम गर्न नसक्ने र अन्य व्यक्तिको सहयोग अवश्य पर्ने, तीव्र बौद्धिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, तीव्र रूपमा अटिज्म प्रभावित व्यक्ति, पूर्णरूपमा श्रवणदृष्टिविहिन व्यक्तिहरू,
३. दुइ वा सो भन्दा बढी प्रकृतिका शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी क्षति भई सबैजसो दैनिक क्रियाकलापहरू अन्य व्यक्तिकै सहयोगमा गर्नु पर्ने अवस्थाका व्यक्तिहरू,

४. निरन्तर रूपमा सघन हेरचाह(स्याहार सुसार) को अवश्यक परिरहने शारीरिक अपाङ्गता भएका व्यक्ति वा मनोसामाजिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू ।

(ख) अति अशक्त अपाङ्गता:

तल लिखित अवस्थाका व्यक्तिहरूलाई 'ख' बर्गको परिचय पत्र उपब्ध गराइनेछ जुन निलो रंगको पृष्ठभूमिमा जारी गरिनेछ।

१. शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी क्षति वा विचलन भएता पनि निरन्तर वा अधिकांश समय सहयोगी, दोभाषे वा मानव पथप्रदर्शक अदिको सहयोगमा आफ्नो दैनिक क्रियाकलापहरू लगायत हिंडुल गर्न संचार गर्न कठिनाई हुने व्यक्तिहरू,

- २ मस्तिस्क पक्षघात, मेरुदण्डमाचोटपटक वा पक्षघात, हेमोफिविया, मांशपेशी सम्बन्धी समस्या वा विचलन लगायत अन्य विभिन्न कारणले शरीरको ढाड, हात, गोडा, कम्मर अदि काम गर्न नसकी दैनिक अवागमनको लागि हिलचेयर प्रयोग गर्नु पर्ने अस्थाका व्यक्तिहरु,
- ३ दुवै हात कुम देखि वा पाखुरा देखि मुनी पुरै नचल्ने वा गुमाएका, विभिन्न कारणले दुवै हात र गोडा गुमाएका वा नचल्ने, कम्मर भन्दा मुनिको माग गुमाएका वा नचल्ने, दुवैगोडा पूर्णतया क्रियाशील नभइ बैसाखीको प्रयोग गर्ने व्यक्तिहरु,
- ४ दृष्टिविहिन र पूर्णदृष्टिविहीनको परिभाषा अन्तरगत पर्ने व्यक्तिहरु,
- ५ संचारको लागि निरन्तर दोभाषे अवश्यक पर्ने पूर्णरूपमा कान सुन्नसक्ने (बहिरा), दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरु स्वम गर्न नसक्ने, सिकाइमा समस्या भएका बौद्धिक अपाङ्गता अटिज्म भएका व्यक्तिहरु, निरन्तर अरुको सहयोग लिइरहनुपर्ने बहुअपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु।

(ग) मध्यम अपाङ्गता:

तल लिखित अवस्थाका व्यक्तिहरुलाई 'ग' बर्गको परिचय पत्र उपब्ध गराइनेछ जुन पहेलो रंगको पृष्ठभूमिमा जारी गरिनेछ।

- १ कृत्रिम अङ्ग, क्यालीपर, विशेष प्रकारका जुता जस्ता सहायक सामग्रीको प्रयोगबाट सामान्य हिडडुल लगायत दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरु स्वम गर्न सक्ने,
- २ विभिन्न कारणले घुडामुनिको अङ्गमा मात्र प्रभाव परेको तर सहायक सामग्रीको प्रयोग नगरी पनि सामान्य हिडडुल गर्न सक्ने,
- ३ कुम वा पाखुरा भन्दा मुनी एक हात गुमाएका वा हात नचल्ने वा हातले गर्ने काम गर्न नसक्ने,
- ४ दुवैहातको हत्केला भन्दा मुनिका कम्तीमा बूढी औंला वा र चोरी औंला गुमाएका,
- ५ दुवैगोडाको कुर्कु च्या भन्दामुनि कोभाग नभएका तर सामान्य हिलडुल गर्न सक्ने,
- ६ मेरुदण्डमा समस्या भइ ढाड कुप्रेको,
- ७ सिकाइमा ढिलाइ भएका दैनिक क्रियाकलाप स्वम गर्न सक्ने बौद्धिक अपाङ्गता र अटिज्म भएका व्यक्तिहरु,
- ८ श्रवण यन्त्रको प्रयोगबाट वा ठूलो अवाज मात्र सुन्न सक्ने सुस्त श्रवण व्यक्तिहरु,
- ९ शल्य क्रियाबाट स्वरयन्त्र झिकी घाँटीको नलीबाट मात्र बोल्नुपर्ने अस्था भएका व्यक्तिहरु,
- १० ओठ तालु फाटेको कारणले बोली अस्पष्ट भएका व्यक्तिहरु,
- ११ बोल्दा अड्किने, शब्द वा अक्षर दोहोर्याइने समस्या तीव्र भएका भकभके व्यक्तिहरु,
- १२ तीन फिट भन्दा मुनिका होचा पुडका व्यक्तिहरु,

१३ चस्मा र श्रवणयन्त्र दुवै प्रयोग गर्ने श्रणदृष्टि विहिन व्यक्तिहरु, लेन्स वा म्याग्रीफायरको प्रयोगबाट मात्र पढ्न सक्ने न्युन दृष्टियुक्त व्यक्तिहरु,

१४ अनुवशीय रक्तश्राव (हेमोफेविया) सम्बन्धी समस्या भइ दैनिक हिडडुलमा कठिनाइ हुने व्यक्तिहरु,

१५ मानसिक वा मनोसामाजिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु ।

(घ) सामान्य अपाङ्गता:

तल लिखित अवस्थाका व्यक्तिहरुलाई 'घ' बर्गको परिचय पत्र उपब्ध गराइनेछ जुन सेतो रंगको पृष्ठभूमिमा जारी गररनेछ।

१. शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी सामान्य विचलन भएका तर दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरु स्वम सम्पादन गर्नु सक्ने
२. हात वा खुट्टा केही छोटो भएका, एक हातको हत्केला भन्दा मुनी नचल्ने वा गुमाएका, एक हातको हत्केला भन्दा मुनिका कम्तीमा बूढी औंला र चोरी औंला गुमाएका वा दुबै हातको हत्केला वा मुनिका कम्तीमा बूढी औंला र चोरी औंला भएका व्यक्तिहरु,
३. ठूलो आँखर पढ्नसक्ने न्युन दृष्टियुक्त व्यक्तिहरु,
४. दुवै गोडाको सबै अलाका भागहरु नभएका,
५. श्रवणयन्त्र लगाइ ठूलो अवाज सुन्ने तर बोली स्पष्ट भएका सुस्त श्रवण व्यक्तिहरु,

परिच्छेद ३

परिचय पत्र ढाँचा र समन्वय समिति

५. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको परिचय-पत्रको ढाँचा देहाय बमोजिम हुनेछ। परिचय-पत्र बाह्रक व्यक्तिको व्यक्तिगत विवरण स्पष्ट हुने गरी नागरिकताको प्रमाण -पत्रको ढाँचामा यस कार्यविधि को अनुसूची २ बमोजिम एकापट्टी नेपाली भाषामा र एकापट्टी अगेजी भाषामा लेखिएको माथि दफा ४ मा लिखित मापदण्ड अनुसार एक पृष्ठको परिचय-पत्र गाम्भीर्यताको आधारमा गरिएका चार विषयका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई चार फरक रङ्गमा उपलब्ध गराइनेछ।

६. समन्वय समिति सम्बन्धि व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(१) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐन, २०७४ को दफा ४२ अनुसार अपाङ्गता परिचय पत्र वितरण गर्ने कार्यका लागि गाउँपालिकामा देहाय बमोजिमको स्थानीय समन्वय समिति रहनेछ:-

(क) गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष

संयोजक

(ख) गाउँपालिकाको मनोनित सदस्य मध्येबाट

गाउँपालिकाले तोकेको मनार्थ सदस्य

सदस्य

(ग) गाउँपालिकाका वडाभित्रका माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक वा श्रोत व्यक्ति मध्येबाट गाउँपालिकाको अध्यक्षले तोकेको कोव्यक्ति

सदस्य

(घ) गाउँपालिकाको अध्यक्षले तोकेको स्थानीय स्वास्थ्य चौकी वा अस्पतालको चिकित्सक

सदस्य

(ङ.) स्थानीय प्रहरी कार्यालयको प्रमुख

सदस्य

(च) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको हक, हित र संरक्षणको क्षेत्रमा स्थानीय स्तरमा कार्यरत संघसंस्थाहरू मध्येबाट गाउँपालिकाको अध्यक्षले मनोनित गरेको संस्थाको प्रतिनिधि

सदस्य

(छ) गाउँपालिकाका वडा भित्रका अपाङ्गता भएका

व्यक्तिहरू मध्येबाट समनवय समितिले मनोनयन गरेको एक जना मध्ये सदस्य सहित तीन जना

सदस्य

(ज) नेपाल सरकार र प्रदेशसरकारका स्थानीय स्तरमा रहेका सम्बन्धित विषय हेर्ने कार्यालयको कार्यालय प्रमुख

सदस्य

(झ) गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष तोकेको गाउँपालिकाको कार्यचारी

सदस्य

(२) स्थानीय समन्वय समिति अपाङ्गता परिचय पत्र वितरणका लागि सिफारिस गर्ने कामका साथै ऐनको दफा ४३ को (च) बमोजिम परिचय-पत्र सम्बन्धि कानुनी, संरचनागत तथा अन्य सुधार गर्नु पर्ने विषयमा प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालय; महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय लगायत सम्बन्धित निकायमा लेखि पठाउनु पर्दछ।

पररच्छेद-४

परिचय पत्र वितरण

७. परिचय-पत्र वितरण प्रक्रिया देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको स्थायी ठेगाना भएको स्थानीय तहको वडा कार्यालयमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिऽ परिवार वा निजका अभिभावक वा संरक्षकले अनुसूची १ बमोजिमको ढाँचामा परिचय-पत्र प्राप्त गर्नका लागि सबै रितपुर्याइ कागजात सहित २ प्रति फेटो समावेश गरी निवेदन दिनुपर्नेछ।

- (ख) दरखास्तमा आफ्नो नाम, स्थायी ठेगाना, उमेर, अपाङ्गता खुलेको लिखित प्रमाणित प्रतिलिपी, पासपोर्ट साइजको (सम्भव भएसम्म अपाङ्गता देखिने गरी खिचिएको) फोटो, सहितको गाम्भीर्यता अस्था र शरीरका अगहुरले गर्ने काममा आएको समस्या वा दैवतक क्रियाकलापमा हुने सिमितताको विवरण संलग्न हुनुपर्नेछ। यस प्रगोजनको लागि जन्दर्ता प्रमाण-पत्र वा नागरिकताको प्रमाण-पत्र वा जग्गा धनी प्रमाण पुर्जा शैक्षिक योग्यताको

प्रमाण-पत्र वा मतदाता परिचय पत्र वा अपाङ्गताको आधारमा कुनै जागिर गरिरहेको भए नियुक्ति पत्र वा त्यो संस्थाले दिएको प्रमाण वा जि.प्र.का.मा दर्ता भएका अपाङ्गता सम्बन्धी कार्य गर्ने संघसंस्थाले गरेको सिफारिस मध्ये कुनै एक वा यस्तै ब्यवस्थित हुन सक्ने आधार दिने अन्य प्रमाणित लिखितलाई आधार मानिनेछ।

- (ग) रित पुगी अएको निवेदनमा वडा कार्यालयले निवेदन प्राप्त भएको मितिले वढीमा ३ दिनभित्र निवेदन पेश गरेका कागजातहरुको एक प्रति कार्यालयमा राखि वडा कार्यालयको सिफारिस सहित एक प्रति गाउँपालिकामा पठाईनु पर्दछ।
- (घ) सम्बन्धित व्यक्तिले पेश गरेको निवेदन उपर कुनै कागजात वा प्रमाण नपुगी परिचयपत्रका लागि सिफारिस गर्न उपयुक्त नदेखिएमा सो व्यहोरा निवेदक लाइ ३ दिन भित्रमा जानकारी दिनु पर्दछ।
- (ङ.) वडा कार्यालयले सिफारिस गर्न नसकने भनी दिएको जानकारी निवेदकलाई चित्त नबुझे सूचना पाएको १५ दिन भित्रमा सम्बन्धित स्थानीय तह समक्ष निवेदन दिन सक्ने छ।
- (च) यसरी प्राप्त भएको निवेदन समेत समावेश राखि स्थानीय समन्वय समितिको बैठकमा पेश गर्नु पर्दछ। निवेदकले पेश गरेका कागजात र अन्य सम्भाव्य तथ्य प्रमाणका आधारमा निजले परिचय पत्र पाईने देखियो भने स्थानीय समन्वय समितिले सिफारिस गरेमा निजलाई परिचय पत्र वितरण गरी त्यसको जानकारी निवेदक तथा वडा कार्यालयलाई समेत दिनुपर्दछ।
- (छ) परिचय पत्रका लागि सिफारिस गर्न कुनै कठिनाई परेमा वडा कार्यालयले चिकित्सक / विशेषज्ञ वा अपाङ्गता भएका व्यक्तिका संस्थाका प्रतिनिधि सँग राय परामर्शय लिन सक्ने छ।
- (ज) समान्यतया अपाङ्गता भएका व्यक्तिले स्वम आफ्नो परिचय पत्र बुझिलिनुपर्दछ। अति अशक्त वा पूर्ण अपाङ्गता भएको कारण परिचय पत्र बुझिलिन अईन नसक्ने भएमा वडा कार्यालयको सिफारिसमा परिवारको सदस्य, संरक्षक वा निजको बसोबास गर्ने स्थानीय निकायका पदाधिकारीले निजलाई बुझाई गरी बुझिलिन सक्ने छन्।
- (झ) परिचय-पत्र प्राप्त व्यक्तिहरुको बर्गिकृत लगत स्थानीय तहले कम्प्युटराइज गरी आफ्नो कार्यालयमा राखी चौमासिक रुपमा प्रदेश र संघको सम्बन्ध मन्त्रालयमा जानकारी गराईनु पर्नेछ।
- (ञ) समन्वय समितिले परिचयपत्र दिन भनी ठहर गरेका व्यक्तिलाई स्थानीय तहको कार्यालयले अनुसूची २ बमोजिमको परिचय-पत्र (अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई) निःशुल्क उपब्ध गराउनु पर्नेछ।
- (ट) परिचय पत्रमा गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतको हस्ताक्षर हुनेछ। प्रचलित कानूनको अधिनमा रही अन्य अधिकृत कार्यचारीलाई समेत अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्ने छ।
- (ठ) प्रत्यक्ष रुपमा देखिने वा अवलोकन गर्न सकिने शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी क्षतिको हकमा परिचय-पत्र प्रदान गर्ने अधिकारीले अवलोकन गरी तत्काल उपयुक्त परिचय-पत्र उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।
- (ड) प्रत्यक्ष रुपमा नदेखिने वा अवलोकन गर्न नसकिने शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धि क्षति

भएका वा प्रष्ट रुपमा छुट्याउन समस्या भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिका हकमा समन्वय समितिमा पेश गरी समितिको सिफारिसका आधारमा परिचय पत्र वितरण गर्नु पर्नेछ।

८. अन्य स्थानीय तहबाट परिचय पत्र वितरण गर्ने:

स्थानीय ठेगानामा बसोबास नभएका र विभिन्न अवरोध तथा शारीरिक वा मानसिक अवस्थाको गम्भीरताको कारण आफ्नो स्थाई बसोबास भएको जिल्लामा गइ अपाङ्गता परिचय पत्र प्राप्त गर्न असमर्थ व्यक्तिहरूका लागि निजको स्थायी बसोबास भएको स्थानको सम्बन्धित स्थानीय तहबाट परिचय पत्र नलिएको सुनिश्चित भएमा दफा ५ को प्रक्रिया पुरागरी परिचय पत्र प्रदान गरेर सम्बन्धित स्थानीय तहलाई जानकारी गराउन सकिनेछ।

९. प्रतिलिपि सम्बन्धि व्यवस्था:

- परिचय-पत्र हराइ, नासिइ वा बिग्रिइ परिचय-पत्रको प्रतिलिपि दिनु पर्ने भएमा आफ्नो स्थायी ठेगाना भएको स्थानीय तहको वडा कार्यालयमा यथार्थ विवरण र कारण खुलाइ सिफारिसका लागि निवेदन दिनु पर्दछ।
- (२) वडा कार्यालय सबै व्यहोरा बुझि निवेदकको माँग मनासिब देखिएमा परिचय-पत्रको प्रतिलिपी उपबन्ध गराउन प्राप्त निवेदन तथा अन्य कागजातको प्रतिलिपि वडा कार्यालयमा राखी निवेदकले पेश गरेको सक्कल कागजात सहित सिफारिस गरी गाउँपालिका स्थानीय तहमा पठाउनु पर्दछ।
- (३) स्थानीय तह सिफारिस सहित प्राप्त भएको निवेदन अपाङ्गताको प्रकृती अनुसार सोझै वा स्थानीय समन्वय समितिमा पेश गरी समितिको निर्णय अनुसार अपाङ्गता परिचय-पत्रको प्रतिलिपी निःशुल्क उपबन्ध गराउनु पर्नेछ।
- (४) प्रतिलिपिका लागि प्राप्त भएको निवेदनका विषयमा सो परिचय पत्र बाहक व्यक्ति ले पहिले प्राप्त गरेको परिचय पत्रमा हेरफेर गर्नु पर्ने देखिएमा स्थानीय सिफारिस समितिमा पेश गरी सो समितिबाट प्राप्त निवेदन अनुसार गर्नु पर्दछ।

१० यस कार्यविधिको प्रतिकुल कार्य भएमा प्रचलित कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिम सजाय हुनेछ।

११. अभिलेख सम्बन्धि व्यवस्था:

- (१) सम्बन्धित वडा कार्यालयले आफ्नो क्षेत्रमा भएका कुल अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू मध्ये परिचय पत्र पाएका व्यक्तिहरूको अपाङ्गताको प्रकृति र गाम्भीर्यता लगायत अन्य अश्वक विवरण खुल्ने गरी नियमित रुपमा अध्यावधिक गरी त्यसको चौमासिक विवरण तयार गरी नियमित रुपमा आफ्नो गाउँपालिका तथा जिल्ला समन्वय समितिलाई समेत पठाउनु पर्दछ।
- (२) स्थानीय तहले परिचय पत्र वितरण गरेपछि यसको जानकारी परिचय पत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिको स्थायी ठेगाना भएको वडा कार्यालयलाई दिनु पर्दछ।

- (३) गाँउपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र रहेका कुल अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु तथा अपाङ्गता परिचय पत्र पाएका व्यक्तिहरुको अभिलेख राखी त्यसको चौमासिक प्रतिवेदन प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालय, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ।

परिच्छेद-५

बिविध

१२. विविध :

- (१) सबै स्थानीय तह आफ्नो क्षेत्र अधिकार भित्र रहेका बिकट तथा दुरगम गाँउहरुमा रहेका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि अपाङ्गता परिचयपत्र लगायतका सेवा सरल तरिकाले उपब्ध गराउन वर्षमा कम्तिमा एक पटक ती ठाँउहरुमा परिचय पत्र वितरण सम्बन्धि घुम्ति शिविर सञ्चालन गर्नु पर्दछ।
- (२) यो कार्यविधि लागू हुनु अगाडि प्राप्त गरेको अपाङ्गता परिचयपत्र सम्बन्धित गाँउपालिका बुझाइ यो कार्यविधि जारी भएको मितिले १ वर्ष भित्रमा यस कार्यविधि बमोजिमको परिचयपत्र लिनुपर्नेछ। यस अघि जारी भएका परिचय पत्र एक वर्ष पछि स्वतः मान्य हुने छैन।
- (३) यस कार्यविधिमा भएको प्रावधान अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार सम्बन्धि ऐन र अन्य प्रचलित कानूनसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म स्वतः अमान्य हुनेछ।
- (४) अपाङ्ग परिचय-पत्र वितरण सम्बन्धमा यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएको विषयमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार सम्बन्धि ऐन र अन्य प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ।
- (५) अपाङ्ग परिचय-पत्र वितरण निर्देशिका, २०६५ बमोजिम भए गरेका काम कारवाही यसै कार्यविधि बमोजिम भए गरेको मानिनेछ।
- (६) बाधा अडकाउ फुकाउ र ब्याख्या गर्न सक्ने गाँउपालिकाले यस कार्यविधिको कार्यान्वयनमा आइ पर्ने बाधा अडकाउ फुकाउन वा कुनै द्विविधालाई स्पष्ट गर्न आवश्यक निर्णय गर्न सक्नेछ।
- (७) अपाङ्ग परिचय-पत्र वितरण निर्देशिका, २०६५ खारेज गरिएको छ।

अनुसूची १

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र पाउनको लागि दिने निवेदनको ढाँचा

श्री कार्यालयप्रमुखज्यू

मार्फत.....

..... गाँउपालिका

फोटो

मिति :

विषय : अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचय पत्र पाउ।

महोदय,

म अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र पाउन योग्य भएकोले निम्न लिखित विवरण राखि परिचय पत्र पाउन यो निवेदन पेश गरेकोछु। मैले पेस गरेको विवरण ठीक साँचो छ, झुट्टा ठहरेमा प्रचलित कानुन बमोजिमको सजाय भोग्न मञ्जुर छु।

१. नाम थर उमेर..... लिङ्ग

२. प्रदेश:

३. ठेगाना:

(क) स्थायी ठेगाना: पालिका, वडा नं..... टोल

(ख) स्थायी ठेगाना: पालिका, वडा नं..... टोल

(ग) सम्पर्क टेलिफोन मोबाइल नं.

३. संरक्षक/ अभिभावकको नाम थर निदककोनाता

४. संरक्षक/ अभिभावकको टेलिफोन मोबाइल नं.

५. नेपाल सरकारको परिभाषा र बर्गीकरण अनुसार अपाङ्गताको प्रकार

६. नेपाल सरकारको परिभाषा र बर्गीकरण अनुसार अशक्तताको आधारमा अपाङ्गताको प्रकार

७. शरीरको अंग, संरचना, प्रणालीमा आएको क्षतिको विवरण

.....

८. क्षति भएपछी दैनिक क्रियाकलापमा आएको अवरोध वा असक्षमताको विवरण

.....

९. अपाङ्गताको कारण उपयुक्त स्थानमा चिनो लगाई दिनुहोस्।
 क) रोगको दीर्घ असर ख) दुर्घटना ग) जन्मजात
 घ) सशस्त्र द्वन्द ङ) बंशानुगतकारण च) अन्य
१०. सहायक सामग्री प्रयोग गर्नु पर्ने अश्यकता भएको वा नभएको : उपयुक्त स्थानमा चिनो लगाई दिनुहोस्
 क) भएको ख) नभएको
११. अश्यकता भएको भए कस्तो प्रकारको सहायक सामग्रीको प्रयोग गर्नु पर्ने हुन्छ।

१२. सहायक सामग्री प्रयोग गर्ने गरेको/नगरेको(उपयुक्त स्थानमा चिनो लगाईनुहोस्
 क) गर्नेगरेको ख) गर्ने नगरेको
१३. सहायक सामग्री प्रयोग गर्ने गरेको भए सामग्रीको नाम :
१४. अन्य व्यक्तिको सहयोग विना अपना कस्ता कस्ता दैनिक कार्य गर्न सक्नु हुन्छ
 क) ख) ग)
 घ) ङ) च)
१५. अन्य व्यक्तिको सहयोग विना हुन्छ भने कुन कुन काम गर्न सक्नु हुन्छ
 क) ख) ग)
 घ) ङ) च)
१६. पछिलो शैक्षिक योग्यता क) प्राथमिक तह ख) निम्न माध्यमिक तह
 ग) माध्यमिक तह घ) उच्च माध्यमिक तह ङ) स्नातक तह
 च) स्नातकोत्तर तह छ) विद्यावारिधी तह
१७. कुनै तालिम प्राप्त गर्नु भएको भए मुख्य तालिमहरुको नाम लेख्नुहोस्

१८. हालको पेशा:
 क) अध्ययन ख) कृषिव्यवसाय ग) स्वरोजगार घ) अध्यापन
 ङ) सरकारी सेवा च) निजी क्षेत्रमा सेवा ज) केही नगरेको झ) अन्य ...

निवेदक

नाम, थर

हस्ताक्षर.....

मिति

अनुसूची २

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचय पत्रको ढाँचा

नेपाल सरकार

निशान छाप

.....

परिचयपत्र नम्बर:

परिचयपत्रको प्रकार:

अपाङ्गता परिचय-पत्र

फोटो

१) नाम, थर:

२) ठेगाना: प्रदेश..... जिल्ला..... स्थानीय तह

३) जन्म स्थान

४) नागरीकता नम्बर:

५) लिङ्ग: ६) रक्त समुह.....

७) अपाङ्गताको किसिम: प्रकृतिको आधारमा गम्भीरता

८) बाबु/अमा वा संरक्षकको नाम, थर

९) परिचयपत्र वाहकको दस्तखत:

१०) परिचय पत्र प्रमिणत गर्ने

नाम, थर

हस्ताक्षर

पद

मिति

"यो परिचय पत्र कसैले पाएमा नजिकको प्रहरी कार्यालय वा स्थानीय निकायमा बुझाइ दिनुहोला"

Annex 2

Disability Identity Card Format

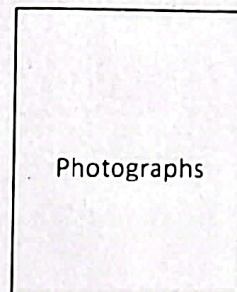
The Government of Nepal

Stamp

.....

ID Card Number:

ID Card Type :

Disability Identity Card

1) Full Name of Person

2) Address: Province District..... Local Level.....

3) Date of Birth

4) Citizenship Number:

5) Sex:

6) Blood Group.....

7) Types of Disability : On the basis of natureOn the basis of Severity.....

8) Father Name/Mother Name or Guardain

9) Signature of ID card Holders.....

10) Approved by

Name

Signature

Designation

Date

"If somebody finds this ID card, please deposit this in the nearby police station or municipality office"

अनुसूची ३

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको कार्यालयमा राखिने अभिलेखको ढाँचा

क्रम संख्या:

अपाङ्गता परिचयपत्र नम्बर: परिचयपत्रको प्रकार

१) नाम, थर:

२) ठेगाना(स्थायी) प्रदेश: जिल्ला : स्थानीय तह: वडा:

३) ठेगाना(स्थायी) प्रदेश: जिल्ला : स्थानीय तह: वडा:

४) जन्म स्थान ४) नागरीकता नम्बर: ५) लिङ्ग:

६) रक्त समुह ७) विवाहित/अविवाहित

८) बाबु/अमा वा संरक्षककोनाम, थर:

९) ठेगाना: प्रदेश जिल्ला स्थानीय तह वडा

१०) अपाङ्गता भएको व्यक्ति सँगको नाता:

११) पछिल्लो शैक्षिक योग्यता:

१२) अध्ययनरत विद्यालय वा कलेज : अध्ययन नगरेको पढाइ सके को

१३) पेशा:

१४) अपाङ्गताको किसिम:

क) अपाङ्गताको प्रकृतिको आधारमा

ख) अपाङ्गताको गम्भीरताको आधारमा

१५) कस्ता दैनिक क्रियाकलापहरु गर्न सक्दछन ?

१६) कस्ता दैनिक क्रियाकलापहरु गर्न सक्दैन ?

१७) सहायक सामग्री आवश्यक पर्ने नपर्ने

अवश्यक पर्नेभए के.....

१८) केही सहायक सामग्री पाएको नपाएको

१९) परिचय-पत्र बाहकले प्राप्त गरेका अन्य सेवा, सुविधा

२०) परिचयपत्र बाहकलाई अश्यक परेका अन्य सेवा सुविधाहरु

२१) सेवा, सुविधा प्रदान गर्ने निकाय:

२२) अन्य

प्रमाणित गर्ने अधिकारीको:

दस्तखत:

नाम, थर:

पद:

कार्लयय:

मिति :